

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ

ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β΄)

ΤΕΤΑΡΤΗ 23 ΜΑΪΟΥ 2012

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ: ΙΣΤΟΡΙΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω διεθνών συμφωνιών:

- α. Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου (1878)
- β. Σύμφωνο Μολότοφ-Ρίμπεντροπ (1939)
- γ. Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α. Ο Κριμαϊκός Πόλεμος έληξε με τη νίκη και τον θρίαμβο της Ρωσίας.
- β. Η Θεσσαλία παραχωρήθηκε στην Ελλάδα από την Πύλη (1881) μετά από σύσταση του Συνεδρίου του Βερολίνου (1878).
- γ. Η Συνθήκη Ειρήνης, που υπογράφηκε στο Βουκουρέστι την 28^η Ιουλίου / 10^η Αυγούστου 1913, κατακύρωσε την Κρήτη στην Ελλάδα.
- δ. Ο ΟΗΕ ιδρύθηκε αμέσως μετά τη λήξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου.
- ε. Μετά την κατάληψη της εξουσίας από τους Μπολσεβίκους (Οκτώβριος 1917) ο Λένιν ευνοούσε την ειρήνη για λόγους εσωτερικούς.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Να παρουσιάσετε τη διαμάχη μεταξύ Υψηλάντη και Φιλικών αφενός και των προκρίτων της Πελοποννήσου αφετέρου, καθώς και τις επιδιώξεις των δύο αυτών παρατάξεων κατά το πρώτο έτος της Ελληνικής Επανάστασης.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β2

Να αναφέρετε τα τεχνολογικά μέσα, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν από τους δύο αντιπάλους συνασπισμούς κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, και να προσδιορίσετε τον ρόλο τους στη διεξαγωγή του.

Μονάδες 10

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Αξιοποιώντας τα στοιχεία που περιέχονται στα κείμενα που σας δίνονται και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να παρουσιάσετε τις κατευθυντήριες γραμμές της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής μετά τη Συνθήκη της Λωζάνης και την πορεία υλοποίησής τους μέχρι το 1932.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

[Ο Βενιζέλος αναλύει τις κατευθυντήριες γραμμές της εξωτερικής του πολιτικής]

«Η πολιτική αυτή συνίστατο πρώτον εις τήν ἀποκατάστασιν σχέσεων μέ τήν Μεγάλην Μεσογειακήν Δύναμιν, τήν γείτονά μας Ἰταλίαν, σχέσεων ὅσον εἶναι δυνατόν ἐγκαρδίων καί ἀναλόγων μέ ἐκείνας, τάς ὁποίας ἔχει ἡ Ἑλλάς ἐπί ἓνα ὄλον αἰῶνα μέ τήν Γαλλίαν καί Ἀγγλίαν. Δευτέρα βᾶσις τῆς εξωτερικῆς μας πολιτικῆς ἦτο νά ἐκκαθαρίσωμεν τάς διαφοράς μας ὄχι μόνο μέ τήν Γιουγκοσλαβίαν, ἐξ ἀφορμῆς τῆς Σερβικῆς ζώνης τῆς Θεσσαλονίκης, ἀλλά καί μέ τήν Τουρκίαν καί μετά ταύτην μέ τήν Βουλγαρίαν καί τήν Ἀλβανίαν, διότι συμφέρον ἡμῶν ἦτο νά φθάσωμεν, ἂν ἦτο δυνατόν, καί μέ αὐτά τά κράτη εις μίαν πλήρη ἐκκαθάρισιν τοῦ παρελθόντος καί τήν

ἴδρυσιν στενῶν σχέσεων φιλίας, μολονότι ἡ φιλία μας μέ τάς δύο τελευταίας γειτονικάς χώρας ἤρχετο εἰς δευτέραν μοῖραν. Τρίτη βάση ἦτο ἡ ἐπιμελής ἀποφυγή τῆς ἐξαρτήσεώς μας ἀπό οἰονδήποτε ἐκ τῶν συνδυασμῶν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων· καί δὴ ἐκείνων, αἵτινες ἐζήτουν νά ἀσκοῦν ἐπιρροήν εἰς τὰ Βαλκάνια, εἰς τρόπον ὥστε, ἂν θά εἶχε ἡ ἀνθρωπότης τήν δυστυχίαν νά ἴδῃ καί πάλιν ἐκρηγνυόμενον ἓνα μέγαλον πόλεμον, νά μή παρασυρθῶμεν καί ἡμεῖς εἰς αὐτόν ὑποχρεωτικῶς ὡς ἐκ τοῦ συνδέσμου, τόν ὁποῖον θα εἶχομεν μέ τόν ἓνα τῶν διαμαχομένων».

Κ. Σβολόπουλος, *Ἡ Ἑλληνική Ἐξωτερική Πολιτική, 1900–1945*, Ἀθήνα: Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας», ⁴1997, σ. 212.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

[Το ευρωπαϊκό ὄραμα του Βενιζέλου]

[...] «Ἡ ἐλληνική κυβέρνησις χαιρετίζει με τῆ μεγαλύτερη ικανοποίησις τὴν ιδέα τῆς ἐνότητος τῶν λαῶν τῆς Ἑυρώπης· προκειμένου νὰ διασκεδαστεῖ κάθε ἀνησυχία, τὸ ἐγχεῖρημα οφείλει νὰ ἀναληφθεῖ στα πλαίσια τῆς διεθνούς οργάνωσις καὶ νὰ σεβαστεῖ τὴν ἐθνικὴ κυριαρχία τῶν κρατῶν· ἡ ἐυρωπαϊκὴ ἔνωσις, κάτω ἀπὸ ἀνάλογες συνθήκες, ὄχι μόνον δὲν θα οδηγήσῃ ἐν τῇ ἐξασθένησῃ ἀλλὰ καὶ θα συμβάλῃ ἐν τῇ ἐνίσχυσῃ «τῆς Ἑυρώπης τῶν πατρίδων»· τὰ ἐυρωπαϊκὰ κράτη θα ἐξασφαλίσουν σημαντικὰ πλεονεκτήματα ὄχι μόνον ἐν τῷ ἐκονομικῷ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ πολιτικῷ τομέει· ἡ ἐξέλιξις πρὸς τὴν ὁμοσπονδιοποίησις οφείλει νὰ ἐπιχειρηθεῖ με ἰδιαίτερη προσοχή καὶ με προϋπόθεσις τὴν πίστωσις χρόνου».

Κ. Σβολόπουλος, *Ἐλευθέριος Βενιζέλος. Δώδεκα Μελετήματα*, Ἀθήνα: Ἑλληνικά Γράμματα, 1999, σ. 226-227.

ΘΕΜΑ Δ1

Ἀντλώντας στοιχεῖα ἀπὸ τὰ κείμενα που σας δίνονται καὶ με βάση τὴς ἱστορικὴς σας γνώσεις, νὰ ἀναφερθεῖτε ἐν τῇ διαφωνίῃ καὶ ἐν τῇ ὁμοθυμίῃ τῶν συμμάχων – νικητῶν τοῦ Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου ἀπὸ τὸ 1945 ὡς τὸ 1949 σχετικά με τὸ μέλλον τῆς Ἀνατολικῆς Ἑυρώπης (μονάδες 10) καὶ τῆς Γερμανίας (μονάδες 15).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

[Εγκαθίδρυση φιλοσοβιετικών καθεστώτων στην Ανατολική Ευρώπη]

[...] Σταδιακά, σε διαφορετικά χρονικά σημεία σε κάθε χώρα της Ανατολικής Ευρώπης, οι Σοβιετικοί εγκατέστησαν φιλικές προς αυτούς κυβερνήσεις, [...] σταθεροποιώντας κομμουνιστικά καθεστώτα: στη Ρουμανία τον Νοέμβριο του 1946, στην Πολωνία τον Ιανουάριο του 1947, στην Ουγγαρία τον Αύγουστο του 1947 [...]. Στα τέλη του 1947, μόνον στην Τσεχοσλοβακία (όπου στις ελεύθερες εκλογές του Μαΐου 1946 το κομμουνιστικό κόμμα έλαβε το 38% των ψήφων) εξακολούθησε να επιβιώνει κυβέρνηση με τη συμμετοχή αστικών πολιτικών δυνάμεων, και εκεί όμως κρίσιμα υπουργεία και τομείς της διοίκησης (οι ένοπλες δυνάμεις, οι δυνάμεις ασφαλείας) ελέγχονταν από τους κομμουνιστές.

Ε. Χατζηβασιλείου, *Εισαγωγή στην ιστορία του μεταπολεμικού κόσμου*, [Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία 5], Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, ⁹2008, σ. 84.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

[Το συμμαχικό Συμβούλιο Ελέγχου στη Γερμανία]

[...] Για τη Γερμανία που ακόμα αντιστεκόταν, η απόφαση των τριών ήταν η χωρίς όρους παράδοση. Στην κατεχόμενη Γερμανία κυριαρχία θα ασκούσαν οι δυνάμεις κατοχής των τριών μεγάλων νικητών με όργανο το Συμβούλιο Ελέγχου. Οι αποφάσεις του συμβουλίου έπρεπε να λειτουργούν με ομοφωνία, διαφορετικά κάθε ζώνη επιρροής θα λειτουργούσε με τις δικές της αποφάσεις. Ο Ρούζβελτ θεώρησε σκόπιμο να ανατεθεί και μια ζώνη επιρροής στους Γάλλους. Ο Στάλιν αντέδρασε στην πρόταση αυτή, διότι δεν ήθελε ακόμα ένα μέλος στο Συμβούλιο Ελέγχου, όμως μπροστά στην επιμονή των δύο άλλων και επειδή είχε εξασφαλίσει τον έλεγχο της Πολωνίας, αποφάσισε να υποχωρήσει.

Θ. Βερέμης, Εφημ. Η Καθημερινή, Κυριακή 10 Ιουλίου 2011, σ. 26.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

[Διενέξεις των Συμμάχων για το μέλλον της Γερμανίας]

Το κύριο αντικείμενο της διένεξης των Σοβιετικών με τους Δυτικούς έμοιαζε να είναι η Γερμανία [...]. Από τις αρχές του 1946 οι απόψεις των πρώην συμμάχων για το θέμα εμφανίζονται διαμετρικά αντίθετες. Η ΕΣΣΔ, που είχε υποστεί τα πάνδεινα από τη γερμανική εισβολή και φοβόταν μήπως οι Αμερικανοί αξιοποιήσουν τη στρατιωτική υπεροχή που τους πρόσφερε η αποκλειστική κατοχή ατομικών όπλων με σκοπό να διαλύσουν το «προλεταριακό κράτος» (κάτι που κανένας δεν σκεφτόταν σοβαρά στις Ηνωμένες Πολιτείες), επιδόθηκε συστηματικά στη διάλυση των εργοστασίων της ζώνης που έλεγχε, για να ενισχύσει τη δική της οικονομική ανόρθωση και να πετύχει τη μακρόχρονη εξασθένηση του παλιού της εχθρού. Απεναντίας οι Αμερικανοί και οι Βρετανοί, που πίστευαν ότι μια Γερμανία φτωχή, δυσαρεστημένη και απογυμνωμένη από ηγετικά στελέχη θα πιανόταν πιο εύκολα στο δόκανο του κομμουνισμού, έδωσαν γρήγορα τέλος στην πολιτική της αποβιομηχάνισης και των αντιναζιστικών εκκαθαρίσεων.

S. Berstein και P. Milza, *Ιστορία της Ευρώπης*, τ. 3: *Διάσπαση και Ανοικοδόμηση της Ευρώπης, 1919 έως σήμερα*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 1997, σ. 175-176.

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό.
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 10.30 π.μ.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 23 ΜΑΪΟΥ 2012
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ**

ΘΕΜΑ Α1

Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου (1878), σελίδα 65

«... την οποία επέβαλαν οι Ρώσοι ... στη Νοτιοανατολική Ευρώπη».

Σύμφωνο Μολότοφ – Ρίμπεντροπ (1939), σελίδα 113

«(Ο Χίτλερ) Ενισχύθηκε εξάλλου ... διαμελισμού της Πολωνίας».

Συνθήκη του Μάαστριχτ, σελίδα 156

«Μετά τη λήξη του Ψυχρού Πολέμου ... η Βουλγαρία και η Ρουμανία».

ΘΕΜΑ Α2

α. Λάθος,

β. Σωστό,

γ. Λάθος,

δ. Λάθος,

ε. Σωστό.

ΘΕΜΑ Β1

Σχολικό βιβλίο σελίδα 30

«Προέκυψε τότε οξεία διαμάχη ... των δύο παρατάξεων»

ΘΕΜΑ Β2

Σχολικό βιβλίο σελίδα 79:

«Για τη λύση του αδιεξόδου ... όπλα των εμπολέμων»

ΘΕΜΑ Γ1

Σχολικό βιβλίο σελίδες 102-103

«Στο διπλωματικό πεδίο η Ελλάδα κατόρθωσε ... ενισχύσει το διπλωματικό κύρος της».

Από τα παραθέματα αξιοποιούμε:

Από το κείμενο Α

- Ο Βενιζέλος κατά την τετραετία 1928-1932 θέτει ως πρόκριμα άμεσης προτεραιότητας στην εξωτερική πολιτική τη σύναψη φιλικών σχέσεων με τις γειτονικές χώρες.
- Με την Ιταλία συνάπτει φιλικές σχέσεις ανάλογες μ' αυτές που είχε η Ελλάδα με Αγγλία και Γαλλία.
- Με τη Γιουγκοσλαβία και τις άλλες βαλκανικές χώρες επίσης διαγράφοντας τις προηγούμενες διαφορές που είχαν προκαλέσει αιματηρές συρράξεις.

Από το κείμενο Β

- Επιχειρούσε μία πολιτική απεξάρτησης από τις Μ. Δυνάμεις έτσι ώστε η Ελλάδα να μην εμπλακεί «παρασυρόμενη» σε νέο πόλεμο, ταγμένη σε κάποιο συνασπισμό.
- Ο Βενιζέλος οραματιζόταν μία ενωμένη Ευρώπη, ασπίδα και αποτροπή για κάθε νέα πιθανή πολεμική αναμέτρηση. Προϋπόθεση για ένα τέτοιο εγχείρημα αποτελούσε ο σεβασμός της «εθνικής κυριαρχίας των κρατών», δηλαδή η δημιουργία της «Ευρώπης των πατρίδων», ένα τόλμημα που απαιτούσε ιδιαίτερη προσοχή και «πίστωση χρόνου» για να επιτευχθεί ο στόχος.
- Μία τέτοια πολιτική εξασφάλιζε πλεονεκτήματα, όχι μόνο οικονομικά αλλά και πολιτικά για τους λαούς της Ευρώπης.

ΘΕΜΑ Δ1

- Σχολικό βιβλίο σελίδες 134-135
«Οι τριγμοί στο συμπαγές συμμαχικό οικοδόμημα ... στην περίοδο του Ψυχρού πολέμου».
- Σχολικό βιβλίο σελίδες 136-137
«Όταν μετά τον τερματισμό των επιχειρήσεων ... ενσωματώθηκαν από την Ε.Σ.Σ.Δ»

Από τις ιστορικές πηγές επισημαίνουμε :

- Ως προς την Ανατολική Ευρώπη, οι Σοβιετικοί μετά τη λήξη του Β' Παγκοσμίου πολέμου «εγκατέστησαν» φιλοσοβιετικές κυβερνήσεις και «σταθεροποίησαν» κομμουνιστικά καθεστώτα.
- Στην Τσεχοσλοβακία συνέχισαν να υπάρχουν αστικά κόμματα για ένα διάστημα, πλην όμως τους αρμούς της κρατικής εξουσίας έλεγχαν οι κομμουνιστές.
- Ως προς τη Γερμανία, οι Σύμμαχοι αποφάσισαν την άνευ όρων παράδοσή της.
- Ωστόσο, προέκυψε διαφωνία ως προς την κατανομή της ασκήσεως κυριαρχίας μεταξύ των νικητών: το Συμβούλιο Ελέγχου της χώρας έπρεπε να λειτουργεί με ομοφωνία, κάτι δύσκολο.
- Μετά την επιμονή του Ρούσβελτ και παρά την αρχική άρνηση του Στάλιν ανατέθηκε μία τέταρτη ζώνη επιρροής στη Γαλλία.
- Το ζήτημα της διαιρεμένης πλέον μετά το 1946 Γερμανίας αντιμετωπίστηκε με διαφορετικό τρόπο από τα δύο αντίπαλα στρατόπεδα, το δυτικό και τη Σοβιετική Ένωση: οι δυτικοί προκειμένου να μη διολισθήσει η Δυτική Γερμανία προς τον κομμουνισμό προσπάθησαν να την αναστηλώσουν οικονομικά παρέχοντας κάθε δυνατό μέσο. Αντιθέτως, οι Σοβιετικοί, έχοντας προφανώς νωπές τις μνήμες από τη στάση της Γερμανίας απέναντί τους, έκανε ό,τι μπορούσε για να «εξασθενήσει» την Αν. Γερμανία. Ταυτόχρονα, η Μόσχα θεωρούσε ότι έτσι περιόριζε τους κινδύνους που προέκυπταν από τις Η.Π.Α και την υπεροπλία τους σε στρατιωτικό επίπεδο.